DIGITÁLNÍ DŮVĚRA, PILÍŘ DIGITALIZACE A DIGITÁLNÍ TRANSFORMACE

| Michal Hanzal | Solution Consultant |

DIGITÁLNÍ DŮVĚRA & PAPERLESS

v kontextu digitální transformace

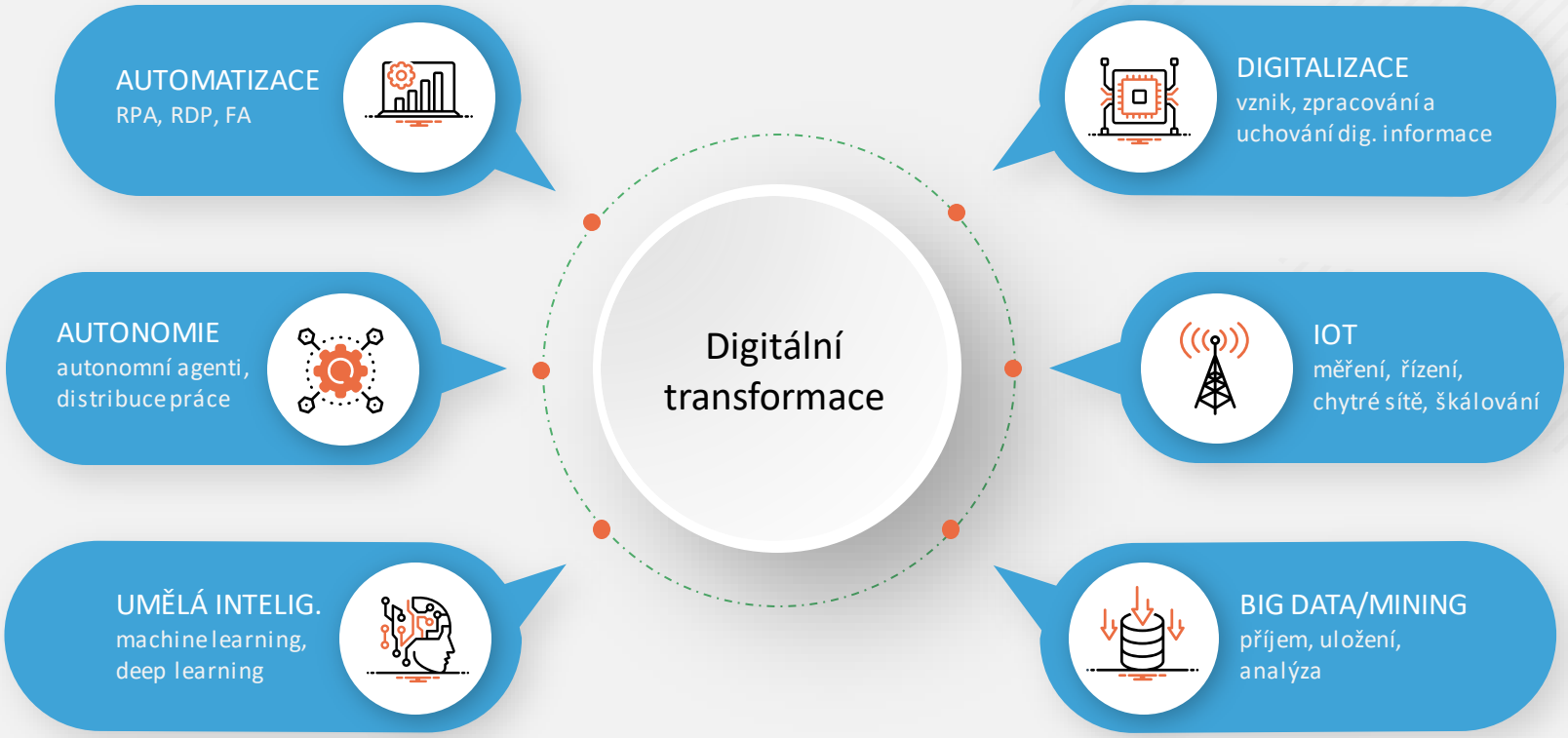

DIGITÁLNÍ DŮVĚRA & PAPERLESS

v kontextu digitalizace

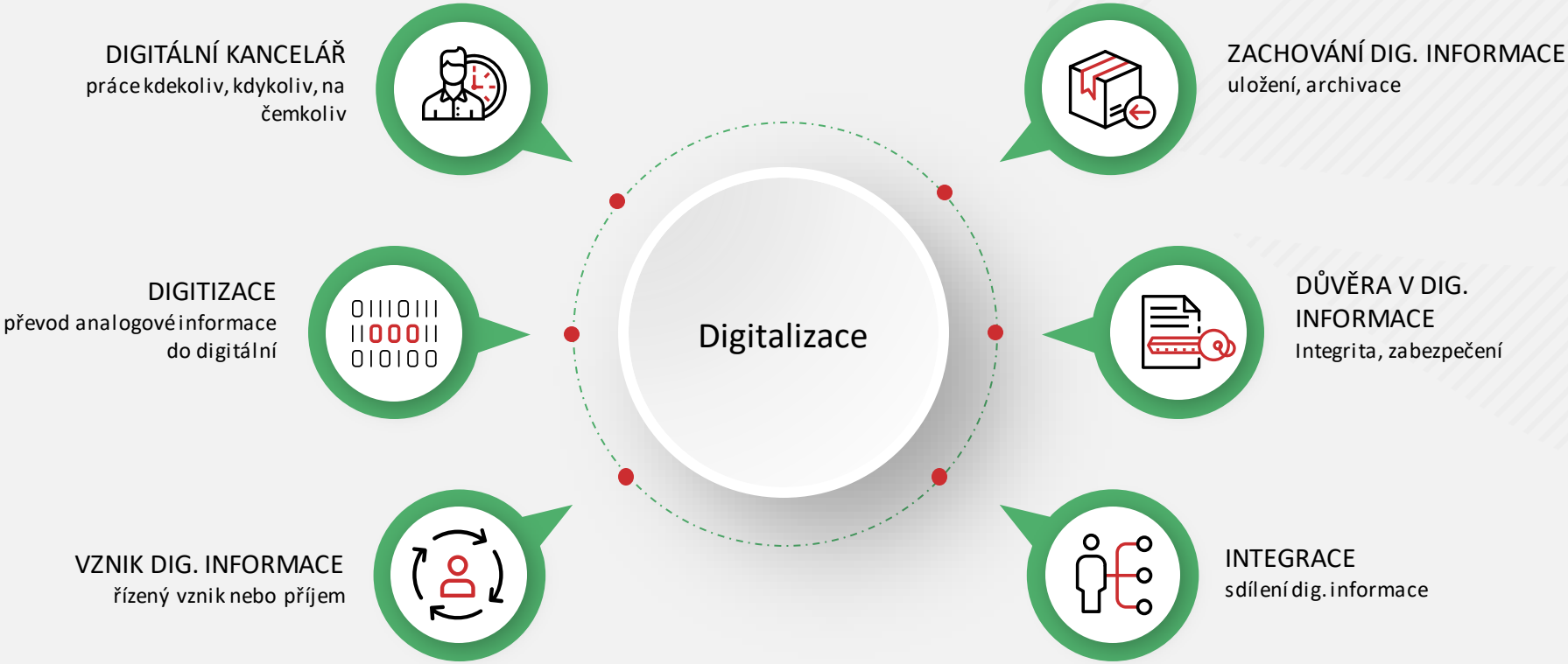

PŘÍBĚHY DIGITALIZACE

Pro každého je to něco jiného

Modernizace
interních procesů

Výměna obchodních
informací/dat

Jednorázové
služby

Základní
finanční služby

Dlouhodobé
závazky a smlouvy

Služby
sdílené ekonomiky

RŮZNÉ PŘÍBĚHY DIGITALIZACE

Banky a pojišťovny

Klient

„Ať je to klidně elektronicky, mnoho věcí dokážu vyřídit bez návštěv pobočky.“

- *nástroje musí poskytnout banka / pojišťovna*
- *důraz na UX / jednoduchost, musí se počítat s širokým spektrem uživatelů*
- *onboarding / získání nových klientů*

Bankéř

Má nástroje jak to dělat

- *ale když to umí provést elektronicky na dálku, musí to umět elektronicky i na přepážce*
- *a musí zajistit správu plně elektronické klientské dokumentace*

RŮZNÉ PŘÍBĚHY DIGITALIZACE

Zdravotnictví

Pacient

Elektronická zdravotní dokumentace existuje

- *už o tom slyšel, ale neví jak se k ní dostat*
- *prakticky by ji neměl potřebovat, protože mají obíhat data a ne pacient s dokumenty*
- *podobně jako lékaři, dnešní el. způsob je častokrát komplikovanější než konvenční*

Lékař

Lékař má léčit a až potom papírovat

- *a elektronicky mu to obvykle trvá ještě déle*
- *často roztříštěné SW řešení pro jednotlivé agendy/kliniky*
- *neochota/nepřipravenost sdílet informace mezi zdr. zařízeními*

RŮZNÉ PŘÍBĚHY DIGITALIZACE

Veřejná správa a samospráva

Občan / Podnikatel

Všude o tom slyší, ale nikdy to neviděl,

- *„podpora digitalizace napříč politickým spektrem“*
- *služby dostupné pouze pro „nadšence“ nebo nástroje s nechtěnými podmínkami (např. ISDS, eOP)*

nebo to chce aktivně dělat, ale neví jak.

- *minimální rozšíření mezi uživateli (certifikáty, eID, …)*
- *neschopnost dlouhodobé péče o dokumenty*
- *minimální podpora pro nové technologie (mobil, tablet)*
- *z toho plynoucí nejistota a strach z neznámého*

Úředník

Má nástroje,

- *kvalifikovaný el. podpis / pečeť*
- *aplikace (spisové služby, agendy, …)*

má zákonnou povinnost, ale ne vždy tak činí,

- *důvěřuje se především papíru, i když má el. forma stejnou váhu*

a někdy se jde proti již zavedené praxi.

- *vyžaduje se papír*
- *vyrobí se el. dokument a ten si pak převede do papíru*

RŮZNÉ PŘÍBĚHY DIGITALIZACE

Interní procesy / Personalistika

Zaměstnanec

Chtěl by vidět všechny své dokumenty na jednom místě

- *musí je umět dohledat a vytisknout*
- *pokud je vyžadován jejich podpis, musí je umět elektronicky podepsat*
- *rád by se obsloužil sám*

Personalista

Rád by se zbavil rutinních úkonů,

- *a měl prostor věnovat se zaměstnancům a neřešit papírování*

digitalizací procesů by se vše zjednodušilo a zefektivnilo

- *zrychlily by se interní procesy*
- *zvýšil by se přehled o vyřízených dokumentech*

DIGITÁLNÍ SLUŽBY

DIGITÁLNÍ SLUŽBY

jako nástroj digitální důvěry

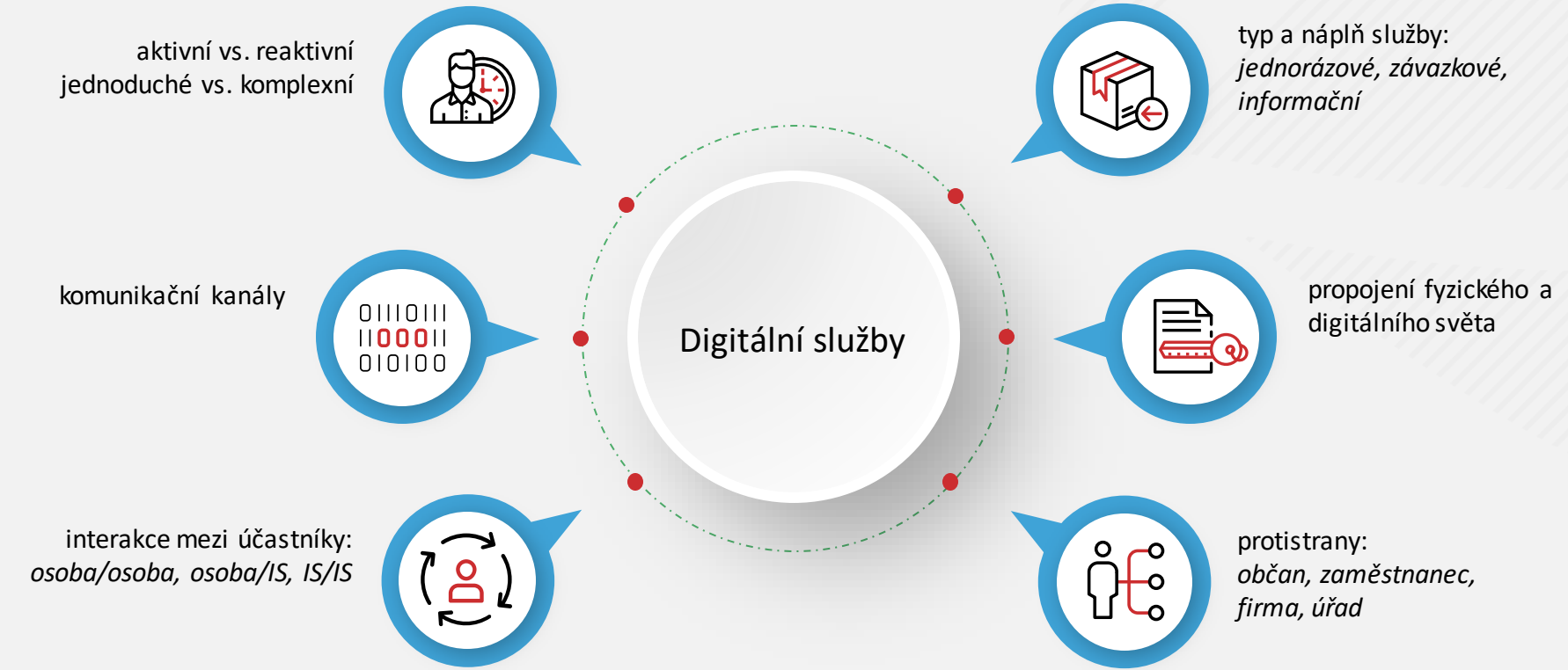

PŘÍKLADY DIGITÁLNÍCH SLUŽEB

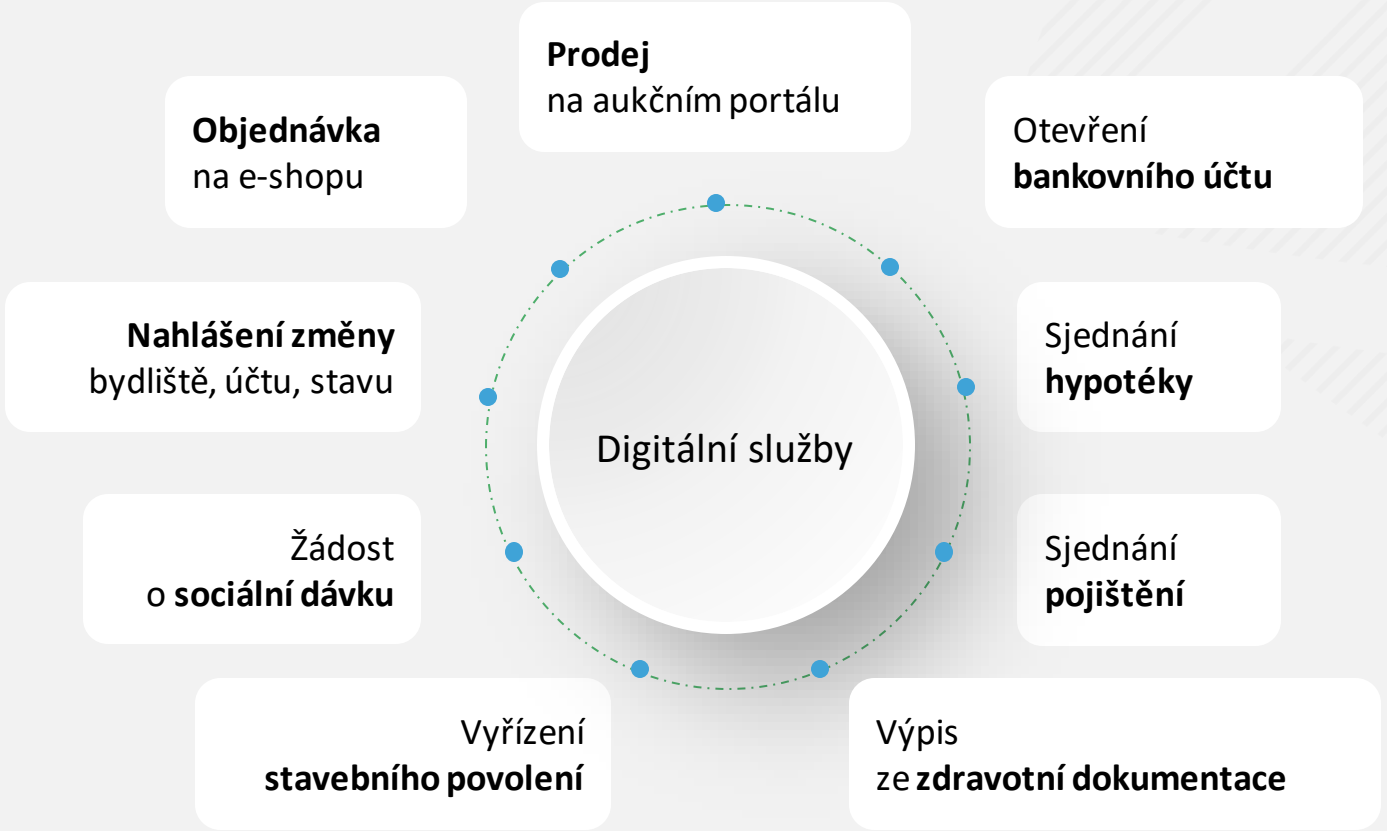

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY DIGITÁLNÍ SLUŽBY

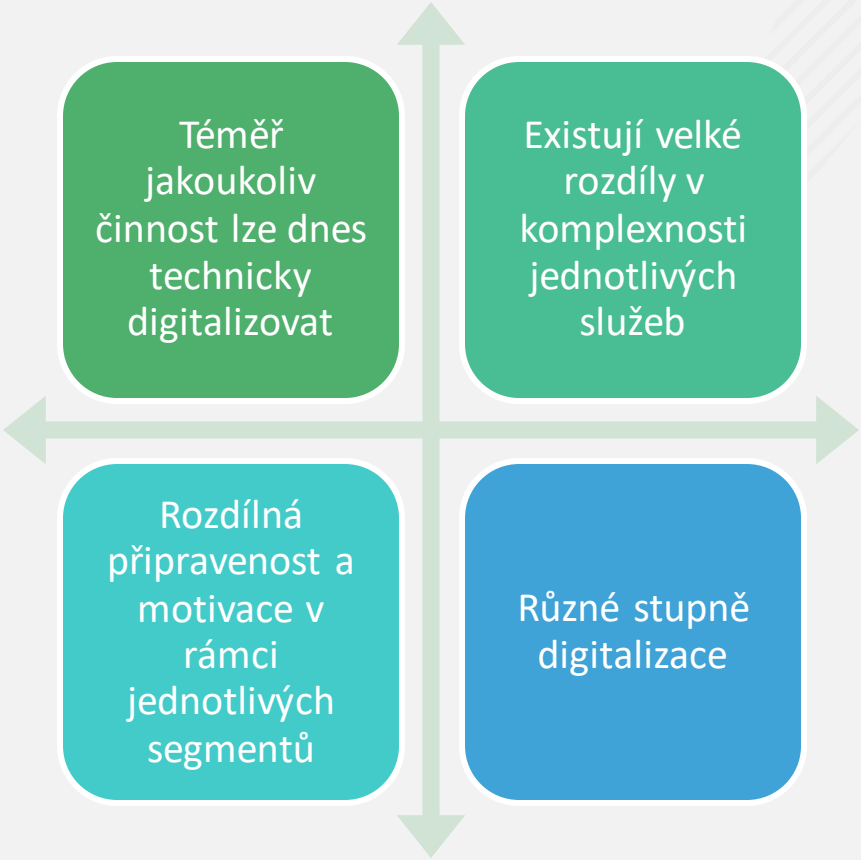

ÚSPĚŠNÁ DIGITÁLNÍ SLUŽBA

Příjemná
uživatelská zkušenost

Jednoduchost

Srozumitelnost

„PASSWORD LESS“

„PAPERLESS“

Digitální onboarding

DIGITÁLNÍ DŮVĚRA

DŮVĚRA V DIGITÁLNÍ INFORMACE/DOKUMENTY

Základní atributy

Jedná se
o originál

Lze doložit shodu
s originálem

Důvěryhodnost
lze nezávisle ověřit

Lze určit
zdroj/původce

Lze prokázat existenci
v čase

Lze ověřit, že nedošlo
ke změně obsahu

PROSTŘEDÍ

Legislativa

Nařízení / Zákon	
eIDAS	Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce
GDPR	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů
ZoSVD	Zákon č. 297/2016 Sb. o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce
ZoEID	Zákon č. 250/2017 Sb. o elektronické identifikaci
ZoPDS	Zákon č. 12/2020 Sb. o právu na digitální služby
ZoASS	Zákon č. 499/2004 Sb. o archivnictví a spisové službě
ZoKB	Zákon č. 181/2014 Sb. o kybernetické bezpečnosti

PROSTŘEDÍ

Technické standardy

VÝBĚR ETSI TECHNICKÝCH STANDARDŮ

Standard	Zaměření
ETSI EN 319 102	Creation and validation of AdES digital signatures
ETSI EN 319 122	CAdES digital signatures
ETSI EN 319 132	XAdES digital signatures
ETSI EN 319 142	PAdES digital signatures
ETSI EN 319 172	Signature Policies
ETSI EN 319 312	Cryptographic Suites
ETSI TS 119 511	Policy and security requirements for trust service providers providing long-term preservation of digital signatures or general data using digital signature techniques

ZROVNOPRÁVNĚNÍ DŮVĚRY V DOKUMENTY

Papírový dokument

=

PDF

Elektronický dokument

El. podpis

El. pečeť

Čas. razítko

DŮVĚRA V DIGITÁLNÍ INFORMACE/DOKUMENTY

Stručná historie v prostředí ČR

2000

Schválen Zákon č. 227/2000 Sb. o elektronickém podpisu

Používání technologického elektronického podpisu
pro zabezpečení výměny dat

DŮVĚRA V DIGITÁLNÍ INFORMACE/DOKUMENTY

Stručná historie v prostředí ČR

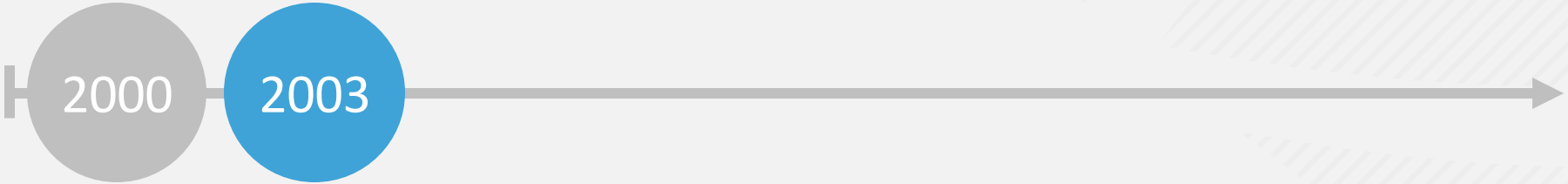

Vznik první kvalifikované certifikační autority v ČR

Kvalifikovaná časová razítka – 2004

Uznávaná elektronická značka – 2006

DŮVĚRA V DIGITÁLNÍ INFORMACE/DOKUMENTY

Stručná historie v prostředí ČR

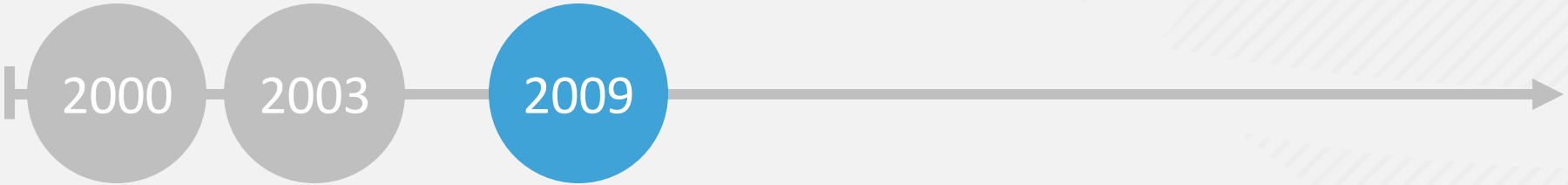

Spuštění Datových schránek

Praktický start vytváření a výměny
důvěryhodných elektronických dokumentů

DŮVĚRA V DIGITÁLNÍ INFORMACE/DOKUMENTY

Stručná historie v prostředí ČR

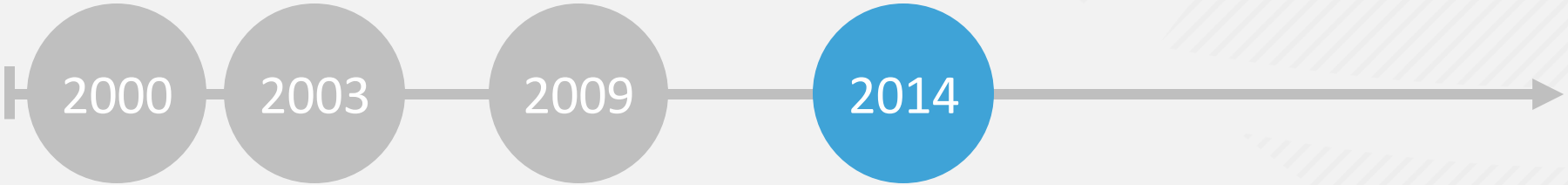

Schválení evropského nařízení eIDAS

Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce

DŮVĚRA V DIGITÁLNÍ INFORMACE/DOKUMENTY

Stručná historie v prostředí ČR

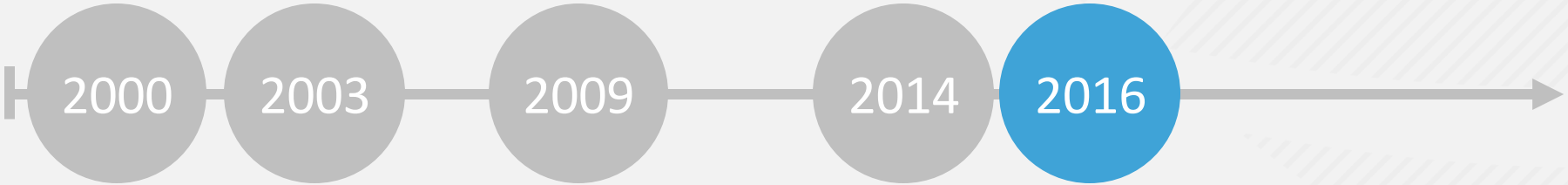

Vstoupení **eIDAS** v platnost **pro dokumenty**

Implementační zákon č. 297/2016 Sb.
o službách vytvářejících důvěru

DŮVĚRA V DIGITÁLNÍ INFORMACE/DOKUMENTY

Stručná historie v prostředí ČR

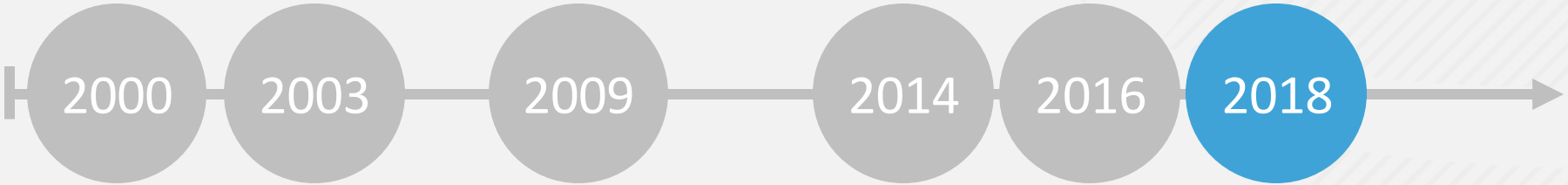

Plná účinnost nařízení eIDAS a lokálních úprav

dokumenty, el. identifikace, NIA, nové eOP, Portál občana

DŮVĚRA V DIGITÁLNÍ INFORMACE/DOKUMENTY

Stručná historie v prostředí ČR

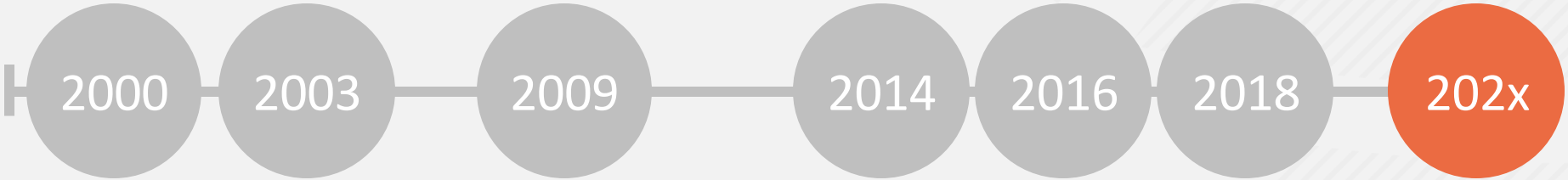

Spouštění podpůrných projektů a nová legislativa

SONIA, Zákon č. 12/2020 o právu na digitální služby…

KLÍČOVÉ PRVKY DIGITÁLNÍ DŮVĚRY

UŽIVATEL / ČLOVĚK

Element vytvářející „nedůvěru“

Uživatelské digitální jednání musí být svázáno technickými a právními normami, abychom mohli důvěřovat jeho výstupům.

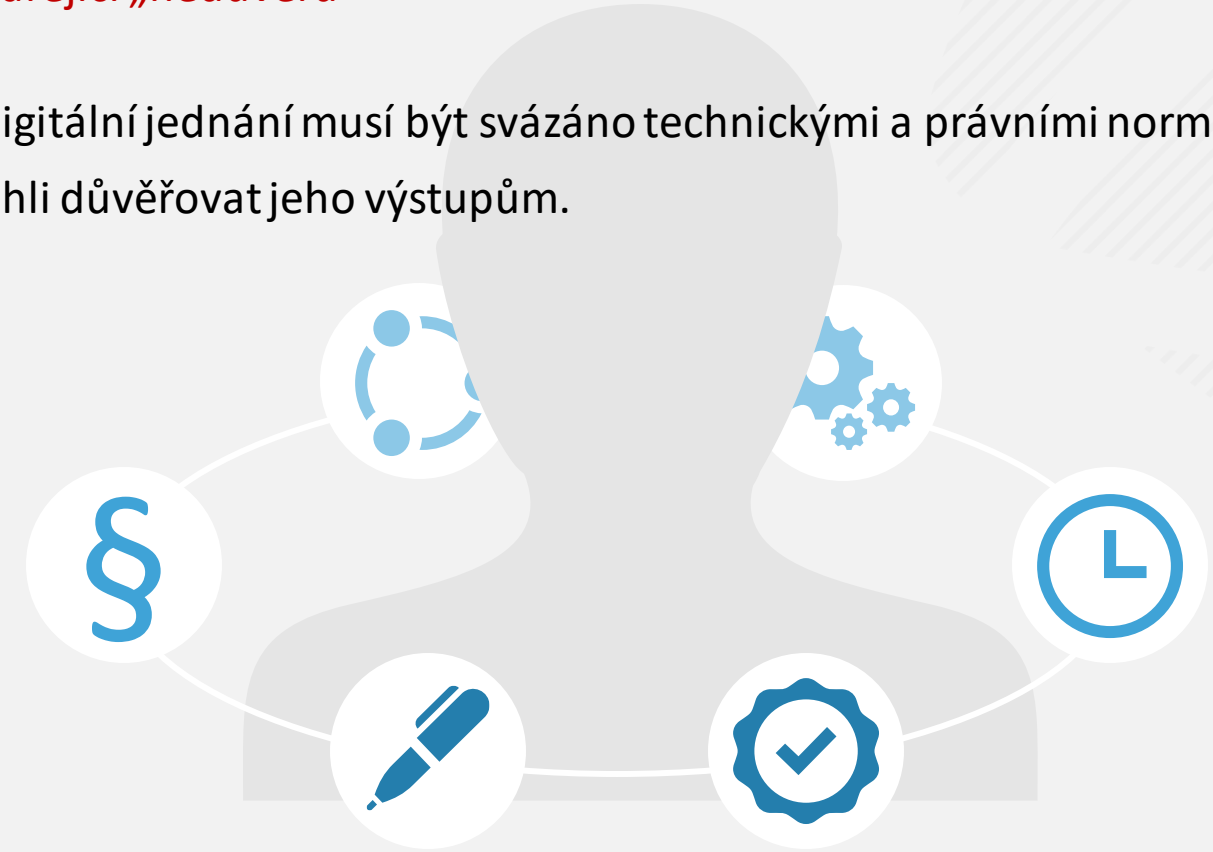

ELEKTRONICKÁ IDENTITA

Řekni, kdo jsi

- **Identita** – souhrn atributů popisující/definující danou entitu ve virtuálním prostředí odpovídající entitě reálné osoby
  - jedna reálná osoba má obecně více el. identit
- Úrovně elektronické identity dle eIDAS
  - **Nízká** – Google / Facebook ID
  - **Značná** – MojeID
  - **Vysoká** – elektronická identita na nových OP, bankovní identita (v přípravě)
- Vznik elektronické identity = onboarding
- Občanský průkaz je forma „uživatelské“ identity

AUTENTIZACE

Prokaž, že jsi ten, kdo tvrdíš, že jsi

- **Autentizace** – soubor technik, které s určitou mírou záruky pomáhají ověřit identitu uživatele
- Techniky:
  - Něco jsem (bio), něco mám (mobil/token), něco vím (heslo/pin)
- V praxi:
  - Hesla, PINy
  - OTP – SMS, email, autentikátory, poštovní schránka
  - Biometrická ověření – otisk prstu, sken obličeje
  - Prostředky státu – datová schránka, prostředky eObčanky
- Dvou / více faktorová autentizace (2FA, MFA)

PUBLIC KEY INFRASTRUCTURE (PKI)

Klíče, autority a certifikáty

- **PKI** – široký souhrn znalostí, dohod, standardů, postupů, hardware & software, legislativy, osob, …
- Asymetrická kryptografie – soukromý a veřejný klíč + certifikáty
- Soustava certifikačních autorit vydávajících certifikáty
- Certifikát = časově omezené písemné „potvrzení“ CA o existenci a vlastnictví určitého páru klíčů a o zamýšleném způsobu použití těchto klíčů

CERTIFIKAČNÍ AUTORITA

- Vydává certifikáty
- Řídí životní cyklus certifikátu
- Garantuje správnost informací v certifikátu

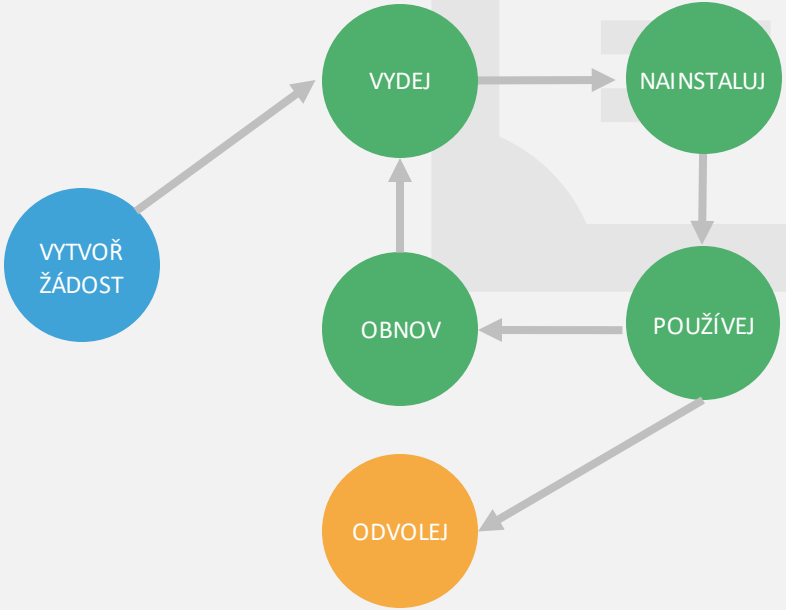

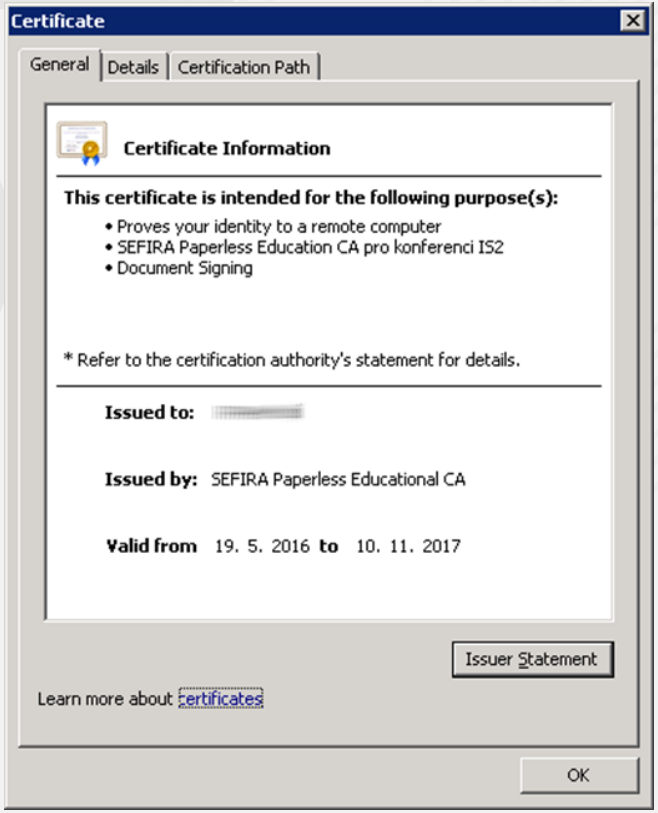

CERTIFIKAČNÍ AUTORITA

Organizaci vytvářející důvěru

- Typy certifikačních autorit
  - **Interní**
    podpisové, autentizační i šifrovací certifikáty (pouze pro interní potřebu organizace)
  - **Komerční**
    autentizační certifikáty (přihlašování certifikátem), šifrovací certifikáty (šifrování dat)
  - **Kvalifikované**
    podpisové / pečetící certifikáty (kvalifikované podpisy)
- Ručí za vazbu osoba – certifikát – soukromý klíč

KVALIFIKOVANÍ POSKYTOVATELÉ

- Zpravidla organizace poskytující jednu nebo více kvalifikovaných služeb vytvářející důvěru
- Orgánem dohledu (Ministerstvo vnitra) jim byl udělen status kvalifikovaného poskytovatele (na základě provedeného auditu)
- Poskytované kvalifikované služby:
  - Vydávání **kvalifikovaných certifikátů** pro podpis / pečeť / autentizaci webových stránek
  - Vydávání **kvalifikovaných časových razítek**
  - **Ověřování** elektronických podpisů / pečetí
  - **Dlouhodobé uchování** podpisů / pečetí

KVALIFIKOVANÝ PROSTŘEDEK

pro vytváření elektronických podpisů a pečetí (QSCD)

- ✔ eIDAS čl. 29 + příloha II
- ✔ QSCD = QSignCD nebo QSealCD
- ✔ Informativní EU seznam schválených QSCD*
  - QSignCD vs. QSealCD
  - tokeny, čipové karty i **HSM**
- ✔ Zařízení pro správu a uložení klíčů musí být certifikováno dle standardu EN 419 221-5: eIDAS Protection Profile vydaného akreditovaným orgánem dle nařízení eIDAS

* https://ec.europa.eu/futurium/en/content/compilation-member-states-notification-sscds-and-qscds

SLUŽBY VYTVÁŘEJÍCÍ DŮVĚRU

SLUŽBY VYTVÁŘEJÍCÍ DŮVĚRU

Dle eIDAS

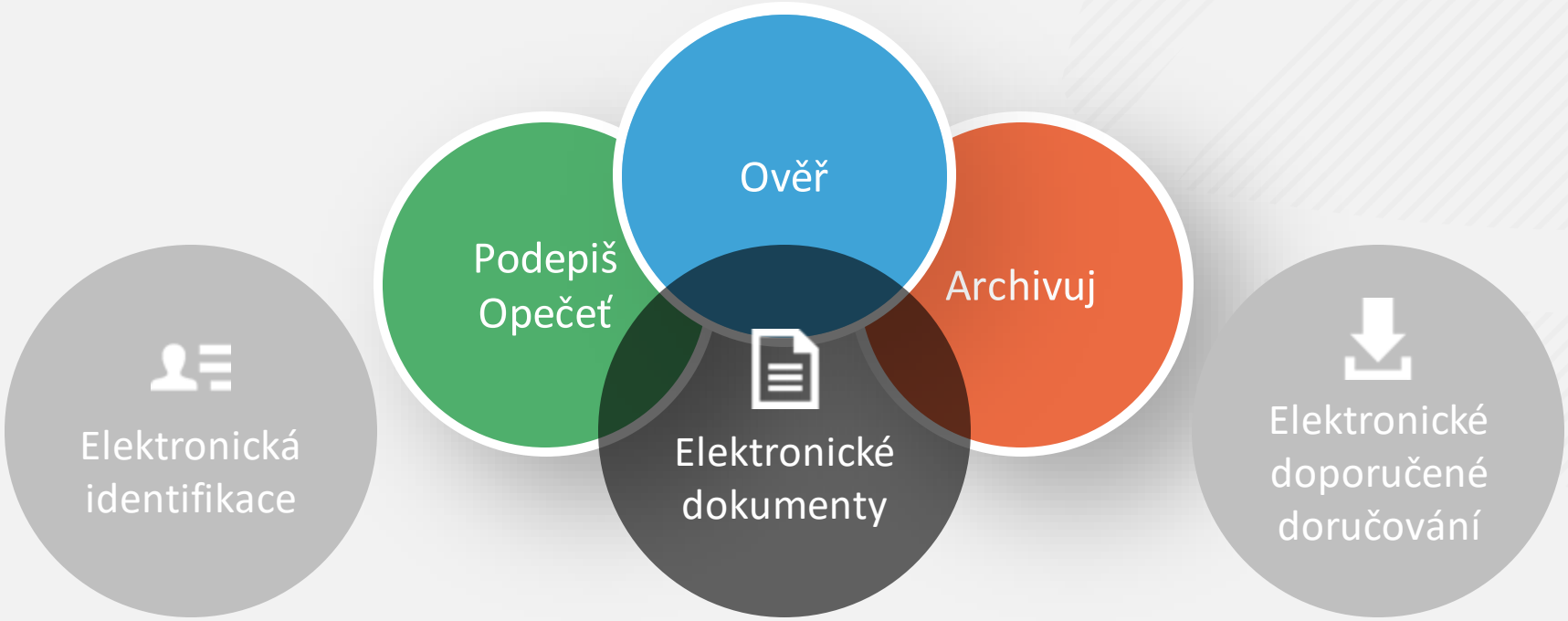

ELEKTRONICKÝ PODPIS

Vyjádření souhlasu
fyzické osoby s obsahem podepsaného dokumentu.

Zajištění integrity
Umožňuje detekci neautorizovaných změn v dokumentu opatřeného elektronickým podpisem.

ELEKTRONICKÁ PEČEŤ

Prokázání původu

Vnáší do dokumentu nezměnitelné informace o původci dokumentu opatřeného elektronickou pečetí.

Zajištění integrity

Umožňuje detekci neautorizovaných změn v dokumentu opatřeného elektronickou pečetí.

VALIDACE EL. PODPISŮ A PEČETÍ

Ověření validity

Validace zajišťuje prozkoumání úrovně a kvality podpisu/pečeti včetně prověření platnosti použitých certifikátů.

Ověření integrity

Validace zajišťuje detekci neautorizovaných změn v dokumentu opatřeného elektronickým podpisem nebo pečetí.

DŮVĚRYHODNÁ ARCHIVACE

Zafixování
archivovaného obsahu pomocí prostředků kryptografie a elektronického pečetění

Zachování
digitální kontinuity a ověřitelnosti elektronických podpisů a pečetí i po konci platnosti certifikátů

PRAKTICKÁ PŘÍRUČKA DIGITÁLNÍ DŮVĚRY

NÁVOD JAK NA TO – ZÁKLADNÍ DOPORUČENÍ

Praktická příručka digitální důvěry

- ✔ ŘEŠTE zadání na všech úrovních *(management, business vlastník, právníci, ICT, uživatelé)*
- ✔ BUDUJTE sdílené služby digitální důvěry *(jedna implementace pro všechny aplikace)*
- ✔ PŘIPRAVTE SE na externí systémy el. identifikace *(NIA, SONIA, …)*
- ✔ ZAMĚŘTE SE na dobrou User eXperience *(UX)*
- ✔ NEBOJTE SE nechat si poradit

PRAKTICKÁ PŘÍRUČKA DIGITÁLNÍ DŮVĚRY

Vím co chci! Vím co chci?

- ✔ CHCI realizovat/zlepšit digitalizaci v oblasti ……
  - které jsou v souladu se strategií organizace nebo posvěcené od managementu
- ✔ VÍM/TUŠÍM jak mají vypadat výsledné digitální služby pro ……
- ✔ MÁM/BUDUJI potřebné agendové/business aplikace ……
  - ALE nevím co bude potřeba ještě doplnit
- ✔ MÁM „nějaké“ informace o UŽIVATELÍCH nových digitálních služeb
  - ALE pravděpodobně nejsou konsolidovány za celou organizaci
  - NEBO se bude jednat o nové uživatele z ulice

4 ÚLOHY PRO BUSINESS

- ✔ Změna myšlení / přístupu
  - digitalizace není pouze náhrada papíru za el. dokument
  - příležitost změnit/zjednodušit stávající procesy
- ✔ Formulace zadání pro nové řešení (odpovědnost business)
  - podpora ze strany managementu nebo naplňování strategie
  - ověření proveditelnosti ve spolupráci s ICT a bezpečností
- ✔ Právní posouzení dopadů na společnost/klienty
  - legislativa může být současně nápomocná i blokující/omezující
  - hledání cest k ošetření právních rizik
- ✔ Analýza stavu a návrh řešení

ANALÝZA STAVU A NÁVRH ŘEŠENÍ

Kooperace business / ICT / právníků / uživatelů

- ✔ Revize existujících procesů & technologií
- ✔ Radši menší, ale jasně definované změny (evoluce, ne revoluce)
  - práce s prototypy pro lepší představu
  - pilot na menší agendě nebo pro menší skupinu uživatelů
- ✔ Orientace na znovupoužitelnost, synergii a efektivitu
- ✔ Dostatek prostoru pro ověření a akceptaci nových funkcí
  - jednoduchost, srozumitelnost, UX
  - především aplikace pro koncové uživatele
- ✔ Řešení celého životního cyklu digitálních informací/dokumentů
  - nestačí je pouze vytvořit nebo zpracovat

4 ZÁSADNÍ ÚKOLY PRO ICT

Cíle v digitalizaci procesů

Možnosti jednotlivých systémů

Integrace sdílených služeb
digitální důvěry a paperless

Integrace služeb PKI

SDÍLENÉ SLUŽBY – ZÁKLADNÍ PRINCIPY

Praktická příručka digitální důvěry

- ✔ Centrální služby pro všechny informační systémy => efektivita
  - Nechejme business systémy podporovat procesy, digitální důvěru čerpejme jako infrastrukturní službu
- ✔ Orientace na znovupoužitelnost, synergii a efektivitu
  - Není potřeba znova vymýšlet něco již vymyšleného, implementovat něco již implementovaného, …
- ✔ Důraz na certifikaci řešení

SDÍLENÉ SLUŽBY DIGITÁLNÍ DŮVĚRY

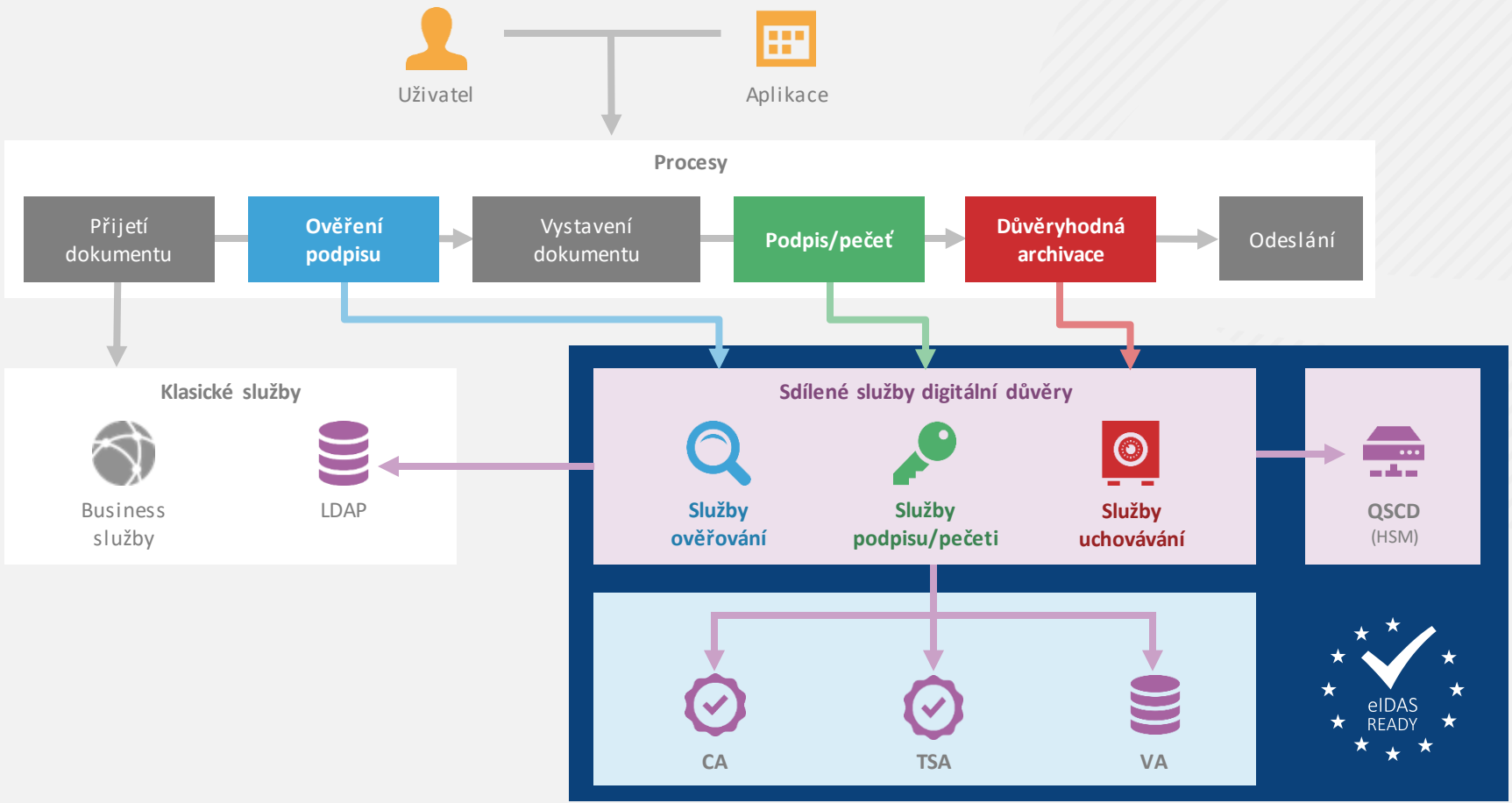

PŘÍPRAVA NA EL. IDENTIFIKACI

- Je třeba si vyjasnit:
  - Je pro nás zajímavé čerpat služby elektronické identifikace?
  - A pro které procesy?
  - Jakou míru důvěry potřebujeme?
- Již dnes existuje mnoho eID služeb.
  - Státní eID / NIA – omezené možnosti použití
  - MojeID – několik úrovní důvěry
  - Vzniká české BankID

USER EXPERIENCE (UX)

Praktická příručka digitální důvěry

KONZULTUJTE, NECHEJTE SI PORADIT

Praktická příručka digitální důvěry

- ✔ Proč si lámat se vším hlavu, když už to jinde někdo řešil/umí
  - edukace odpovědných osob v nové problematice
  - konzultace k návrhu řešení a architektury
  - sdílení zkušeností z úspěšných realizovaných projektů
  - identifikace a uplatňování ověřených standardů
- ✔ Co mi brání v realizaci či nasazení (technicky, legislativně)
- ✔ Na co si dát pozor při pořizování nových technologií (když 2 dělají totéž není to totéž)
- ✔ Nezávislé posouzení návrhu/implementace
- ✔ …

VRSTVA INFRASTRUKTURY DIGITÁLNÍ DŮVĚRY

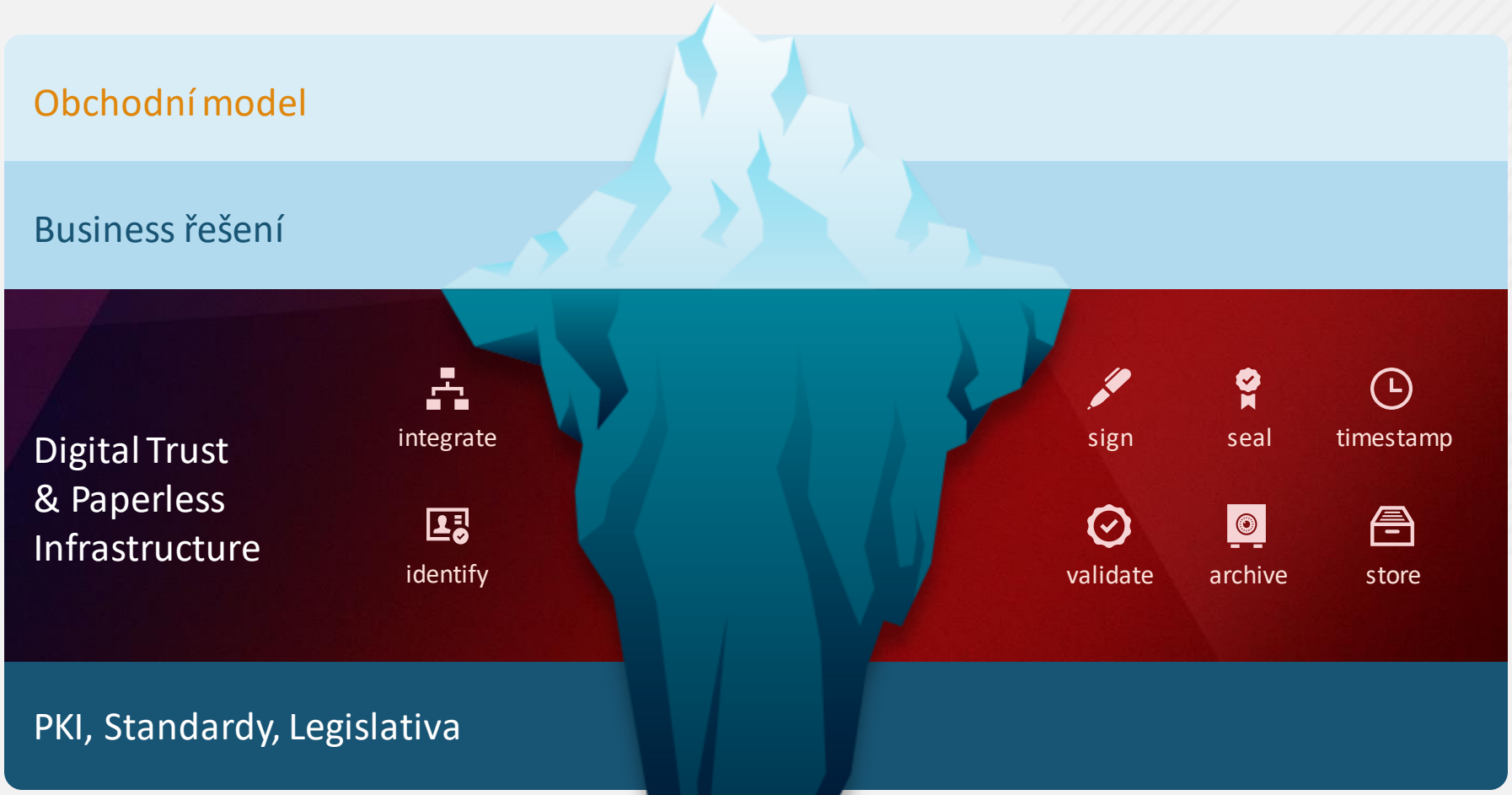

www.sefira.cz